

# פרשת דברים – שישי

**(א)** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רְאֵה הִחַלְתִּי תֵּת לְפָנֶיךָ אֶת־סִיחֹן וְאֶת־אַרְצוֹ הַחֹל רֹשׁ לְרֶשֶׁת אֶת־אַרְצוֹ:

**פס"א** הִחַלְתִּי תֵּת לְפָנֶיךָ. כִּפָּה שֶׁר שֶׁל רִגְלֵיו שֶׁל מֹשֶׁה וְהִדְרִיכוּ עַל צוּאָרוֹ:

**(ב)** וַיֵּצֵא סִיחֹן לְקִרְאָתָנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לְמַלְחָמָה יְהֻדָּה:

**פס"ב** וַיֵּצֵא סִיחֹן. לֹא שָׁלַח בְּשָׂבִיל עוֹג לַעְזוֹר לוֹ, לְלַמְדֶּךָ שֶׁלֹּא הָיוּ צְרִיכִין זֶה לָזֶה:

**(ג)** וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ וַנֶּךָ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ:

**פס"ג** וְאֵת בָּנָיו. "בָּנוּ" כְּתִיב, שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן גְּבוּר כְּמוֹתוֹ:

**(ד)** וַנִּלְכְּדָ אֶת־כָּל־עָרָיו בְּעֵת הַהוּא וַנַּחֲרֵם אֶת־כָּל־עִיר מִתָּם וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף לֹא הִשְׁאֲרָנוּ שָׂרִיד:

**פס"ד** מִתָּם. אֲנָשִׁים. בְּבוֹת סִיחֹן נֶאֱמַר: "בָּזְזוּנוּ לָנוּ", לְשׁוֹן בְּזָה שֶׁהָיְתָה חֲבִיבָה עֲלֵיהֶם וּבּוֹזִזִים אִישׁ לוֹ וּכְשָׁבָאוּ לְבוֹת עוֹג כָּבֵר הָיוּ שְׂבָעִים וְהָיְתָה בְּזוּיָה בְּעֵינֵיהֶם וּמִקְרָעִין וּמִשְׁלִיכִין בְּהֵמָה וּבַגָּדִים וְלֹא נָטְלוּ כִּי אִם כֶּסֶף וָזָהָב, לָכֵן נֶאֱמַר: "בָּזְזוּנוּ לָנוּ", לְשׁוֹן בְּזִיוֹן, כִּךְ נִדְרַשׁ בְּסִפְרֵי בְּפִרְשֵׁת וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשָׂטִים:

**(ה)** רַק הַבְּהֵמָה בָּזְזוּנוּ לָנוּ וַיִּשְׁלַל הָעָרִים אֲשֶׁר לְבָדָנוּ:

**(ו)** מִעֲרֹעַר אֲשֶׁר עַל־שַׁפְת־נַחַל אֲרָנָן וְהָעִיר אֲשֶׁר בְּנַחַל וְעַד־הַגִּלְעָד לֹא הָיְתָה קְרִיָּה אֲשֶׁר שָׁנְגָה מִמֶּנּוּ אֶת־הַכָּל נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ:

**(ז)** רַק אֶל־אֲרָץ בְּנֵי־עַמּוֹן לֹא קָרַבְתָּ כִּלְיָד נַחַל יַבֵּק וְעָרֵי הַחֹר וְכָל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

**פס"ה** כָּל יַד נַחַל יַבֵּק. כָּל אֶצֶל נַחַל אֱלֹהֵינוּ. שֶׁלֹּא לְכַבֵּשׁ הַנַּחֲנוּ:

**ג** **(א)** וַנִּפֶּן וַנַּעַל הַרְדָּה הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לְקִרְאָתָנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לְמַלְחָמָה אֲדָרְעִי:

**פס"ו** וַנִּפֶּן וַנַּעַל. כָּל צַד צָפוֹן הוּא עֲלִיָּה:

**(ב)** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אֵל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בִידְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחִשְׁבוֹן:

**פס"ז** אֵל תִּירָא אֹתוֹ. וּבִסִּיחֹן לֹא הִצְרַךְ לוֹמַר אֵל תִּירָא אֹתוֹ, אֶלֹא מִתִּירָא הָיָה מֹשֶׁה שֶׁלֹּא תַעֲמִד לוֹ זְכוֹת שֶׁשָּׁמַשׁ לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּבֹא הַפְּלִיט" וְהוּא עוֹג:

**(ג)** וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בִּידָנוּ גַּם אֶת־עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וַנִּכְהוּ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד:

**(ד)** וַנִּלְכְּדָ אֶת־כָּל־עָרָיו בְּעֵת הַהוּא לֹא הָיְתָה קְרִיָּה אֲשֶׁר לֹא־לָקַחְנוּ מֵאֲתָם נָשִׁים עִיר כָּל־חֵבֶל אֲרָגָב מִמְּלַכֶּת עוֹג בַּבָּשָׁן:

**פס"ח** חֵבֶל אֲרָגָב. מִתְרַגְּמִינָן בֵּית פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלַיִם בְּמַגֵּלֶת אֶסְתֵּר קוֹרָא לְפִלְטִין "טָרְכוֹנוֹן" לְמַדְתִּי חֵבֶל אֲרָגוֹב הַפְּרָכִיא הֵיכַל מֶלֶךְ, כְּלוֹמַר שֶׁהַמְּלָכוֹת נִקְרָאת עַל שְׁמָהּ וְכֵן אֵת הָאֲרָגוֹב דְּמַלְכִּים אֶצֶל רַמְלִיָּהוּ לְפִקְחִיָּה לְמַדְתִּי שֶׁכֶּךָ נִקְרָאת שֵׁם הַהַפְּרָכִיא:

**(ה)** כָּל־אֵלֶּה עָרִים בְּצֻרַת חוֹמָה גְּבוּחָה דִּלְתִּים וּבְרִיחַ לְבַד מַעְרֵי הַפְּרָזִי הַרְבֵּה מְאֹד:

**פס"ט** מַעְרֵי הַפְּרָזִי. פְּרוּזוֹת וּפְתוּחוֹת כָּלֹא חוֹמָה וְכֵן פְּרוּזוֹת תֵּשֶׁב יְרוּשָׁלַם:

**(י)** וַנַּחֲרֵם אוֹתָם כְּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ לְסִיחֹן מֶלֶךְ חִשְׁבוֹן הַחֹרֶם כָּל־עִיר מִתָּם הַנָּשִׁים וְהַטָּף:

**פס"י** הַחֹרֶם. לְשׁוֹן הָזֶה הָלוֹךְ וְכָלוֹת:

**(יא)** וַנִּקָּח בְּעֵת הַהוּא אֶת־הָאָרֶץ מִיַּד שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בַּעֲבַר הַיַּרְדֵּן מִנַּחַל אֲרָנָן עַד־הַר חֶרְמוֹן:

**פס"י** מִיַּד. מִרְשׁוֹת:

**(יב)** צִידָנִים יִקְרָאוּ לְחֶרְמוֹן שָׂרֵן וְהָאֲמֹרִי יִקְרָאוּ־לוֹ שִׁנִּיר:

**פס"י** צִידָנִים יִקְרָאוּ לְחֶרְמוֹן וְגו'. וּבִמְקוֹם אַחֵר (בְּפִרְשֵׁת וְאַתְחַזֵּן) הוּא אוֹמַר: "וַיַּעַד הָר שִׂיאָן הוּא חֶרְמוֹן". הָרִי לוֹ אֲרֻבְעָה שְׁמוֹת לְמָה הִצְרָכוּ לְכַתֵּב לְהַגִּיד שְׂבַח אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אֲרֻבַּע מַלְכוּתוֹת מִתְּפָאֲרוֹת בְּכֶךָ. זֹו אוֹמֶרֶת: עַל שְׁמֵי יִקְרָא. וְזֹו אוֹמֶרֶת: עַל שְׁמֵי יִקְרָא: שִׁנִּיר. הוּא שֶׁלֵּג בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנוּ וּבְלִשׁוֹן כְּנַעֲנִי:

**(יג)** כָּל | עָרֵי הַמִּישׁוֹר וְכָל־הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן עַד־סִלְכָּהּ וְאֲדָרְעֵי עָרֵי מִמְּלַכֶּת עוֹג בַּבָּשָׁן:

**(יד)** כִּי רַק־עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאָר מִיֵּתֶר הַרְפָּאִים הִנֵּה עָרְשׁוֹ עָרֵשׁ בְּרִזָּל הָלָה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן תִּשַׁע אֲמוֹת אֲרָכָהּ וְאַרְבַּע אֲמוֹת רָחְבָּהּ בְּאֶמֶת־אִישׁ:

**פס"י** מִיֵּתֶר הַרְפָּאִים. שֶׁהֲרִגוּ אִמְרַפֵּל וְהוּא פִּלְט מִן הַמְּלַחְמָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּבֹא הַפְּלִיט", זֶהוּ עוֹג: בְּאֶמֶת אִישׁ. בְּאֶמֶת עוֹג:

**(יז)** וְאֶת־הָאָרֶץ תּוֹזַאת יִרְשָׁנוּ בְּעֵת הַהוּא מִעֲרֹעַר אֲשֶׁר עַל־נַחַל אֲרָנָן וַחֲצֵי הַר־הַגִּלְעָד וְעָרָיו נָתַתִּי לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי:

**פס"י** וְאֵת הָאָרֶץ תּוֹזַת יִרְשָׁנוּ בְּעֵת הַהוּא. הָאֲמֹרָה לְמַעַלָּה מִנַּחַל אֲרָנָן וְעַד הָר חֶרְמוֹן: מִעֲרֹעַר אֲשֶׁר עַל נַחַל אֲרָנָן. אֵינוּ מַחְבֵּר לְרֹאשׁוֹ שֶׁל מִקְרָא אֶלֹא לְסוּפוֹ עַל נִתְתִּי לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי, אֲבָל לַעֲנִיז יִרְשָׁה עַד הָר חֶרְמוֹן הָיָה:

**(יח)** וַיִּתֵּר הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן מִמְּלַכֶּת עוֹג נָתַתִּי לַחֲצֵי שִׁבְט הַמְּנַשֶּׁה כָּל חֵבֶל הָאֲרָגָב לְכָל־הַבָּשָׁן הַהוּא יִקְרָא אֲרָץ רְפָאִים:

**פס"י** הַהוּא יִקְרָא אֲרָץ רְפָאִים. הִיא אוֹתָהּ שֶׁנָּתַתִּי לְאַבְרָהָם:

**(יט)** יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לָקַח אֶת־כָּל־חֵבֶל אֲרָגָב עַד־גְּבוּל הַנְּשׁוּרִי וְהַמְעַכְתִּי וַיִּקְרָא אֹתָם עַל־שְׁמוֹ אֶת־הַבָּשָׁן חוֹת יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

לֹא וַאֲמַר יִי, לִי, תָזִי דְשִׁרִיתִי לְמִמְסַר קִדְמֶךָ, יֵת סִיחֹן וְיֵת אֲרַעִיָּה; שְׂרִי לְתַרְכוּתִיָּה, לְמִירַת יֵת אֲרַעִיָּה.

אִמּוּרִיִּים שְׁלִמְעָלָה תַּחַת לֵב וַנִּפְקַן סִיחֹן לְקִדְמוּתָנָא הוּא וְכָל עַמִּיָּה, לְאַגְחָא קִרְבָּא לִיהֵץ.

לֵג וּמִסְרִיהּ יִי אֱלֹהֵנָא, קִדְמָנָא; וּמַחֲנִינָא יִתִּיָּה וְיֵת בְּנוּהִי, וְיֵת כָּל עַמִּיָּה.

**פס"י** וְאֵת בָּנָיו. "בָּנוּ" כְּתִיב, שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן גְּבוּר כְּמוֹתוֹ:

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.

לֵד וּכְבִּשְׁנָא יֵת כָּל קְרוּוּהִי, בַּעֲדָנָא הַהוּא, וַגְּמִרְנָא יֵת כָּל קְרוּיָא גְּבִרְיָא, וְנִשְׂיָא וְטַפְלָא: לֹא אֲשִׁארְנָא, מִשִּׁיזִיב.